

Котляревська О.І.
(канд. мист., доцент кафедри композиції, інструментовки та музично-інформаційних технологій)

IV курс композиторського факультету

Музично-теоретичні системи

(для студентів освітнього ступеня «Бакалавр» в галузі знань 02 «Культура і мистецтво», за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво», спеціалізації «Композиція»)

Тема 1. Відбір звукового матеріалу

Наявність історичних форм відбору звукового матеріалу. Стихійний відбір звукового матеріалу. Відбірковозвукорядна організація звукового матеріалу. Універсальний відбір звукового матеріалу. Вільно акустичний відбір звукового матеріалу.

Ключові слова та поняття: звуковий матеріал, відбірковість та її форми: стихійна, звукорядна, універсальна, акустична.

1. **Література:** Котляревский И. Музыкально-теоретические системы европейского искусствознания. – К., 1983.

Тема 2. Рівень елементів МТС

Перетворення звукового матеріалу в елементи музичної мови. Мелодичний інтервал як елемент музичної мови. Вертикалізація елементів музичної мови у ранніх формах багатоголосся. Музична мова в контексті гомофонно-гармонічного стилю. Інтонація як елемент музичної мови. Різні концепції інтонаційної природи музики (Е. Курт, Б. Асаф'єв, Б. Яворський).

Ключові слова та поняття: музична мова, елементи музичної мови: мелодичний інтервал, гармонічний інтервал, акорд, інтонація.

Література: Котляревский И. Музыкально-теоретические системы европейского искусствознания. – К., 1983.

Тема 3. Модальність (рівень зв'язків)

Модальність як загальне теоретичне поняття. Визначення модальності як типу МТС. Історичні форми уявлень про модальність в теоретичному музикознавстві. Антична досконала система. Система модальних ладів Середньовіччя. Трансформація модальності в епоху Відродження. Скриті форми модальності у XVIII – XIX ст. Модальність в музиці і теорії XX ст.

Ключові слова та поняття: модальність, модальні звукоряди, модальні лади, музика-фікта, серійність як форма модальності.

Література:

1. Бражников М. Древнерусская теория музыки. – Л., 1972.
2. Демченко А. Музыковедение Древнего мира и Античности. - // Українське музикознавство. – Вип.. 33. – К., 2004. – С. 334 – 349.
3. Котляревський І. Діатоніка і хроматика як категорії музичного мислення. – К.,1971.
4. Кршенек Е. Лекції з дванадцяти тонового контрапункту. // Українське музикознавство . – вип.. 4. – К., 1969.
5. Лосев А. Античная музыкальная эстетика. – М., 1960.
6. Музыкальная культура древнего мира (ред. Р.И. Грубер). – Л., 1937.

Тема 4. Тональність (рівень цілісності)

Визначення принципу тональної організації звукового матеріалу. Зародження цих принципів в надрах античної та середньовічної модальності. Формування тонально-мелодичної системи в теорії та практиці епохи Відродження. XVII століття, як перехідний етап від модального до тонального принципу музичного мислення. Раціональний

(Ж. Рамо) і емпіричний (представники Паризької консерваторії) підходи до пояснення тонального принципу організації звукового матеріалу. Історичні форми ускладнення тональної системи.

Ключові слова та поняття: модальність, тональність, мелодична форма тональності, раціоналізм, емпіризм, складні ладові системи.

Література:

1. Берков В. К вопросу о функциональной теории в России //Избранные статьи и исследования. – М., 1977.
2. Зарипов Р. Кибернетика и музыка. – М., 1971.
3. Котляревский И. Музыкально-теоретические системы европейского искусствознания. – К., 1983.
4. Котляревський І. Константи теоретичного музикознавства: історія і еволюція. // Українське музикознавство. – Вип. 33. – К., 2004. – С.129 – 131.
5. Мазель Л., Рыжкин И. Очерки по истории теоретического музыкознания. – Вып. 1- М., вып.. 2 - Л., 1939.
6. Рети Р. Тональность в современной музыке. – Л., 1968.
7. Рети Р. Тональность в современной музыке. – Л., 1968.
8. Холопов Ю. Функциональный метод анализа современной гармонии. // Теоретические проблемы музыки XX века. – Вып. 2 . - М., 1978.

Загальне завдання: опрацювання запропонованої літератури.
